

23 лютого – День захисника Вітчизни

32

Начальник Генерального штабу – головнокомандувач Збройних Сил України генерал-полковник Григорій ПЕДЧЕНКО: «Збройні Сили України готові виконувати своє конституційне завдання»

– Григорію Миколайовичу, 2011 рік для Збройних Сил України був хоч і непростий, але багато в чому знаковий. Насамперед він мав дати чіткі відповіді на запитання, які накопичилися останніми роками...

– Так, справді, адже було важко рухатися вперед, поки ми не розробили, а згодом реалізували комплексний план дій, спрямований на стабілізацію ситуації у війську. Насамперед треба було розібратися з рівнем боєздатності і боєготовності Української армії, визначити міру її спроможності виконувати своє конституційне призначення із захисту територіальної цілісності й недоторканності нашої держави, забезпечення її обороноздатності. Цей план був відпрацьований і, вже базуючись на його результатах, в основу підготовки Збройних Сил України 2011 року були покладені дуже серйозні та амбітні цілі.

Протягом минулого року перед нами стояло головне завдання – стабілізувати обстановку у Збройних Силах і ухвалити оптимальне рішення щодо організації процесу бойової та оперативної підготовки Генерального штабу, видів Збройних Сил, оперативних командувань і армійських корпусів. Ситуація значно ускладнювалася тим, що моральний дух наших військовослужбовців був не на висоті: потрібно було розв'язати чимало соціальних проблем, що накопичилися. Але день за днем у процесі нарощування боєздатності, підвищення рівня оперативної та бойової підготовки, вирішення соціальних питань ми наполегливо добивалися того, щоб українська армія була спроможна виконувати свої функціональні обов'язки. І попри прогнози скептиків нам удалося це зробити.

Генеральний штаб брав активну участь у проведенні Стратегічного

оборонного огляду: проаналізували ймовірні загрози, визначили напрями подальшого реформування та розвитку Збройних Сил України. Здійснені розрахунки стали основою для відпрацювання Концепції реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2017 року. А висновки, зроблені за результатами ключового заходу року – дослідницького командно-штабного навчання «Адекватне реагування-2011», стали підґрунтям для розробки за участю Генерального штабу проекту Державної комплексної програми реформування та розвитку Збройних Сил України на 2012–2017 роки. Всі ці надзвичайно важливі концептуальні програмні документи після затвердження їх Президентом України – Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України відкриють перед Українською армією оптимальні шляхи розвитку.

Хотів би також зазначити, що навчання «Адекватне реагування-2011» не випадково було визначено як дослідницьке. До участі в ньому було залучено близько 10000 військовослужбовців та 2300 одиниць озброєння й військової техніки. Повірте, воно проводилося не для «галочки». Чи не вперше під час масштабного навчання, що відбувалося на суші, в повітрі й на морі на 15 полігонах України, були відтворені ситуації, в яких у разі необхідності повинні діяти Збройні Сили.

В ході навчання на завчасно підготовленому єдиному оперативнотрагетичному фоні ми відпрацювали чимало питань, у тому числі й дослідницьких, створили оперативні командування «Південь» і «Захід», закріпили за ними територію держави, визначили підрозділи військ, які їм підпорядковуються. І сьогодні можемо визнати: зазначені оперативні командування та командування Сил

спеціальних операцій випробування пройшли успішно.

Результати «Адекватного реагування-2011», під час якого було проведено 42 дослідницькі тактичні, тактико-спеціальні та льотно-тактичні навчання по всій території України, підтвердили правильність обраних напрямів удосконалення системи управління Збройними Силами. Ми перевірили спроможність функціонування цієї системи у ланці Генеральний штаб – оперативні командування (корпус негайного реагування) – бригади. Крім того, було визначено перспективний бойовий склад Збройних Сил та практично перевірено нові підходи до його застосування.

Дослідницьке командно-штабне навчання «Адекватне реагування-2011» стало для нас наріжним каменем і остаточно переконало в тому, що ми прямуємо правильним шляхом розбудови Збройних Сил України.

Отже, торік ми не лише стабілізували ситуацію у військах, а й багато в чому просунулися вперед. Завдяки підвищеному рівню оперативної і бойової підготовки та інтенсивності занять нам удалося поліпшити показники бойового вишколу військових частин і підрозділів на 10–15 відсотків.

Зазначу, що важливою складовою підготовки військ цього року стала участь українських підрозділів у багатонаціональних навчаннях і міжнародних миротворчих операціях. Показовим було успішне проведення складної та дуже відповідальної операції з евакуації наших громадян із Лівії, коли великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський», перетнувши Босфор і Середземне море, вийшов безпосередньо у район бойових дій. Екіпаж корабля добре впорався із завданням, хоча підготовка цього походу

Нагородження під час навчань

відбувалася у надзвичайно стислі терміни.

– Заявлені на 2014–2015 роки терміни переходу Збройних Сил України на контрактний принцип комплектування за нинішньої фінансової ситуації в нашій армії видаються фантастичними. А які, на вашу думку, є реальними?

– Як свідчить досвід армій країн, котрі повністю перейшли на комплектування військовослужбовцями за контрактом, це досить тривалий процес, що до того ж потребує значного фінансового ресурсу. Наприклад, у США перехід до професійної армії здійснювався протягом понад 10 років, у Франції – 37.

Сьогодні комплектування Збройних Сил України військовослужбовцями за контрактом – це наша щоденна копійка робота. Адже зрозуміло, що комплектування війська контрактниками безпосередньо пов'язано із соціальним захистом цієї категорії військовослужбовців. З урахуванням реальних фінансово-економічних можливостей держави ми плануємо у найближчі шість років зберегти змішаний принцип комплектування, тобто військовослужбовцями і строкової служби, і за контрактом. Сьогодні опрацьовано пропозиції щодо ресурсного забезпечення заходів переходу Збройних Сил України до комплектування на професійній основі, на яких ґрунтується проект Державної комплексної програми реформування й розвитку Збройних Сил України на 2012–2017 роки.

Нині контрактниками укомплектовано більше половини посад рядового та сержантського складу Збройних Сил України. Цей показник поліпшився на 8 відсотків, порівняно з минулими роками. Тож, якщо не збавляти темпу, до 2017 ро-

ку Збройні Сили України вийдуть на заплановані показники за кількістю військовослужбовців за контрактом – 80 відсотків.

Водночас предметом нашої окремої уваги є створення потужного сержантського корпусу, який вже найближчим часом повинен набути необхідних якостей і почати ефективно працювати з особовим складом.

Мною поставлено завдання вже у 2012 році укомплектувати 100 відсотків сержантських посад військовослужбовцями за контрактом.

Хочу також наголосити, що метою подальшого реформування й розвитку Збройних Сил України є створення армії нового типу, укомплектованої професійно підготовленими військовиками і забезпеченої переважно новою або модернізованою військовою технікою. У зв'язку з цим комплектування армії контрактниками має відбуватися поступово, одночасно з надходженням до українського війська нових зразків озброєння та військової техніки.

– Як вирішується питання забезпечення Збройних Сил України сучасними й новітніми зразками озброєння та військової техніки?

– 2011 рік у Збройних Силах України був визначений як рік технічної готовності. Ми зробили все, щоб не допустити зниження рівня технічної готовності озброєння та військової техніки, забезпечили проведення поточного, середнього та капітального ремонтів і продовжили терміни технічної придатності озброєння та військової техніки (ОВТ). Ці заходи дали нам можливість підвищити рівень справності озброєння та військової техніки, порівняно з минулим роком, на 2–6 відсотків.

Окрім того, протягом року було прийнято 10 нових зразків озброєння і військової техніки, модерні-

зовано і поставлено у війська літак МіГ-29. А до кінця 2012 року планується модернізувати ще чотири літаки та закупити п'ять радіолокаційних станцій. Командування Військово-повітряних сил організувало роботу з освоєння оборонними підприємствами України ремонту зенітного ракетного комплексу С-200В з продовженням його ресурсу.

Загалом 2012 року зусиллями Збройних Сил і ремонтних підприємств Міністерства оборони України відновлено понад 6 тисяч одиниць військової техніки, у тому числі відремонтовано більш як 40 літальних апаратів. Уже цього року розпочнемо формування частин постійної бойової готовності, спроможних виконувати поставлені завдання штатом мирного часу. Вони будуть цілком укомплектовані новими й модернізованими зразками озброєння та військової техніки.

– Григорію Миколайовичу, скільки коштів було спрямовано за роки незалежності України на розробку новітнього озброєння відповідними науковими установами, зокрема й за цільовими програмами, та чи хоч одна з таких розробок упроваджена у виробництво?

– За 20 років незалежності проведено значну роботу з оснащення Збройних Сил новим та модернізованим озброєнням і військовою технікою. Створено й прийнято на озброєння понад 180 новітніх зразків, основними з яких є корвет «Тернопіль», бойові та навчально-бойові літаки типу МіГ-29, Су-25, Л-39, танки БМ «Булат» та БМ «Оплот», переносний протитанковий ракетний комплекс «Стугна-П», радіолокаційні станції різних типів, комплексний тренажер пілота літака МіГ-29 та екіпажу танка Т-64, навчально-тренувальний комплекс вертольота Мі-8, катери та шлюпки, легкові автомобілі багатцільового призначення різних типів, автомобілі КраЗ підвищеної прохідності тощо. Усі ці та чимало інших прийнятих зразків озброєння й військової техніки впроваджено у виробництво. Обсяг їх поставок залежить від потреб Збройних Сил і розмірів бюджетного фінансування.

Нещодавно Збройні Сили України отримали два модернізовані літаки Су-25М1. Модернізаційні роботи на штурмовиках виконані із залученням потенціалу винятково українських підприємств. На літаках встановлені супутникова навігація, модернізована радіостанція, сучасний обчислювач прицілу. Усе це обладнання наділяє літак Су-25М1 новими якостями.

У Криму завершуються випробування модернізованого вертольота Мі-24П. Він має модернізований

двигун, новий приціл, систему супутникової навігації. Новації значно розширяють можливості застосування вертольота для польотів удень і вночі з бойовими застосуваннями, з новими видами озброєння. Вже найближчим часом 10 таких модернізованих машин поповнять частини армійської авіації Сухопутних військ.

Також Генеральний штаб долучився до створення Єдиної автоматизованої системи управління. Ухвалені відповідні рішення щодо розробки системного проекту створення ЄАСУ та інтеграції вже розроблених автоматизованих систем у Єдину автоматизовану систему. Крім того, ведеться робота із завершення дослідного зразка автоматизованої системи управління авіацією та зенітно-ракетними підрозділами. Це дасть змогу вже цього року прийняти її на озброєння, що значно підвищить ефективність управління військами.

Ми також розпочали створення макета автоматизованої системи управління окремої механізованої бригади на базі 28-ї окремої механізованої бригади під Одесою. Це вперше уможливило проведення дослідницького навчання з використанням АСУ тактичного рівня вже в жовтні нинішнього року.

На превеликий жаль, протягом багатьох років Збройні Сили України фінансувалися за залишковим принципом, що не давало можливості вкладати в розробку нових зразків озброєння та військової техніки належні кошти. Незважаючи на це, я переконаний, що в цьому напрямі українському війську вдалося досягти чимало, про це свідчить велика кількість ОВТ, прийнятого на озброєння та поставленого військам.

Тож у зв'язку з цим Збройні Сили України покладають великі надії на оборонний бюджет 2012 року, прийнятий Верховною Радою. Він передбачає майже триразове збільшення видатків на розвиток озброєння та військової техніки. Це дасть змогу продовжити реалізацію державних програм з проектування та будівництва українського корабля класу «корвет» (у загальному фонді Державного бюджету України на 2012 рік на ці потреби закладено 286,6 млн. грн., 2011 року було передбачено 33,1 млн. грн.), зі створення багатофункціонального ракетного комплексу «Сапсан» (2012 р. – 100 млн. грн., 2011 р. – 5,5 млн. грн.), Єдиної автоматизованої системи управління (2012 р. – 87,5 млн. грн., 2011 р. – 15,1 млн. грн.), створення та будівництва військово-транспортного літака Ан-70 (2012 р. – 377 млн. грн., 2011 року за загальним фондом фінансування за цією програмою не передбачалося).

– Чому розробки спочатку затверджують, а після одержан-

Офіцери й генерали йдуть до командно-штабного пункту

ня грошей на їхнє втілення згорають?

– Розробка й закупівля нових зразків озброєння та військової техніки чітко регламентуються відповідними видатками оборонного бюджету. І якщо в рамках бюджету кошти на їхню закупівлю не передбачені, ми не в змозі іншим шляхом задовольнити свої потреби у тих чи інших, навіть у крайній необхідності нам зразках ОВТ. Повторюся, що, незважаючи на ці проблеми, військовому відомству вдалося чимало досягти в цьому напрямі, заощаджуючи й спрямовуючи на закупівлю техніки певні кошти.

За 20 років Збройними Силами України було поставлено понад 1600 нових і модернізованих зразків ОВТ та більш як 10 тисяч одиниць іншого військового майна. Це дало можливість здійснити часткове переоснащення українського війська новим та модернізованим озброєнням і військовою технікою з покращеними тактико-технічними й бойовими характеристиками, не втратити необхідного рівня бойового потенціалу, запобігти руйнуванню оборонно-промислового комплексу держави та примножити науково-технічні набутки для створення новітніх конкурентоспроможних зразків ОВТ.

Нині в державі визначено головні пріоритети розвитку озброєння та військової техніки Збройних Сил. Це насамперед розвиток військової авіації, ОВТ протиповітряної оборони, Військово-морських сил, створення високоточної зброї, ракет і боєприпасів, упровадження сучасних автоматизованих бойових систем управління зброєю та військами. Реалізація цих пріоритетів дасть змогу забезпечити достатній рівень технічного оснащення військ у майбутньому.

– За якими напрямками здійснюється співпраця Генерального штабу Збройних Сил Украї-

ни з військовиками інших країн і альянсів?

– Сьогодні діяльність Збройних Сил у сфері міжнародного співробітництва відбувається відповідно до зовнішньополітичного курсу держави, спрямованого на реалізацію позаблокового статусу України та її стратегічного курсу на вступ до Європейського Союзу. У цьому контексті ми однаково ефективно співпрацюємо та розвиваємо двосторонні відносини з Російською Федерацією, США, іншими ключовими партнерами України та країнами-сусідами, продовжуємо конструктивне партнерство із Співдружністю незалежних держав, НАТО та іншими міжнародними організаціями.

Хотів би зазначити, що авторитет Збройних Сил України на міжнародній арені стабільно зростає, починаючи з 1992 року, коли Верховна Рада України прийняла Постанову «Про участь батальйонів Збройних Сил України у Миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії». Відтоді близько 38 тисяч військовослужбовців Збройних Сил України взяло участь у 28 міжнародних миротворчих операціях.

Зокрема, у країнах колишньої Югославії (Боснія та Герцеговина, Східна Славонія, Македонія, Сербія та Чорногорія, Хорватія), на Африканському континенті (Ангола, Сьєрра-Леоне, Судан, Кот д'Івуар), у країнах Близького та Середнього Сходу (Ліван, Таджикистан, Кувейт, Ірак) й інших регіонах світу.

Нині 477 військовослужбовців Збройних Сил України беруть участь у 10 міжнародних миротворчих та інших операціях під проводом ООН, ЄС, НАТО й у складі спільних миротворчих сил.

У майбутньому ми продовжуватимемо таку практику, адже вона відповідає інтересам держави і

сприяє розвитку сучасного українського війська.

– У Збройних Силах України планується сформувати окремий рід військ – Сили спеціальних операцій. Розкажіть про це докладніше.

– Торік у листопаді Верховною Радою України був схвалений Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Збройні Сили України», згідно з яким коло завдань Збройних Сил істотно розширюється. Зокрема, на них покладаються боротьба з тероризмом і піратством, протидія незаконним перевезенням зброї і наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів, надання військової допомоги іншим державам, участь у міжнародних антитерористичних, антипіратських і миротворчих операціях на підставі міжнародних договорів та в порядку й на умовах, визначених законодавством України. Разом з іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами держави безпосередню участь у виконанні цих завдань братимуть Сили спеціальних операцій, створення яких передбачено проектом Концепції подальшого реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2017 року. У такий спосіб збільшуватиметься можливість нейтралізації Збройними Силами України нових викликів і загроз національній безпеці держави.

Сили спеціальних операцій братимуть участь у антитерористичних і міжнародних миротворчих акціях, заходах із захисту життя й здоров'я громадян і об'єктів державної власності за межами України, боротьби з піратством, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, інформаційно-психологічних акціях Збройних Сил України та виконуватимуть інші визначені керівництвом завдання.

До складу Сил спеціальних операцій плануються долучити військові частини таких видів Збройних Сил України: спеціального призначення, аеромобільні та навчальний центр. Підготовка офіцерських кадрів з оперативного-стратегічним і оперативного-тактичним рівнем військової освіти для Сил спеціальних операцій здійснюватиметься у Національному університеті оборони України. Офіцерів тактичного рівня готуватиме Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного та, в разі потреби, інші навчальні заклади.

Військовослужбовці рядового, сержантського й старшинського складу опановують знання в окремому навчальному загоні спеціальної підготовки розвідки та зв'язку спеціального призначення. Підготовка решти фахівців здійснюється у 13 навчальних центрах і 6 військових коледжах сержантського складу родів

військ і видів забезпечення. Комплектуватимуть військові частини й підрозділи Сил спеціальних операцій рядовим і сержантським складом за змішаним принципом – як контрактниками, так і строковиками, але пріоритет надаватиметься військовослужбовцям за контрактом.

Сили спеціальних операцій готуватимуть за відповідною програмою, опрацювання якої нині завершується. В ході дослідницького командно-штабного навчання «Адекватне реагування-2011» ми створили та випробували в дії командування Сил спеціальних операцій з певним комплексом військ, дослідили можливі форми та способи їх застосування.

– За яких умов можливе підвищення боеготовності Збройних Сил України у 2012 році?

– Це питання є пріоритетним для армії будь-якої країни. Нинішнього року наші зусилля будуть спрямовані насамперед на недопущення зниження рівня бойової та мобілізаційної готовності Збройних Сил. Ми намагатимемося створити всі умови для нарощування їх боездатності. Основним критерієм підготовки військ стануть не кількісні показники проведених заходів, а їх якість і кінцевий результат, який і має забезпечити готовність певного складу військ до виконання завдань.

Ми маємо підвищити інтенсивність і якість проведення заходів оперативної підготовки, забезпечити спроможність органів військового управління здійснювати оперативне планування та управління підпорядкованими військами й силами у перспективних організаційно-штатних структурах.

Для посилення ваги до оперативної підготовки Генеральний штаб запланував протягом нинішнього року перевірити керівний склад командувачів видів військ і армійських корпусів під час раптових індивідуальних летючок, за результатами яких буде дано оцінку кожному генералу й офіцеру.

Підвищення рівня мобілізаційної підготовки планується досягти за рахунок докорінного перегляду принципів організації мобілізаційної роботи у військах і військових комісаріатах. На мою вимогу мобілізаційну підготовку віднесено до основних предметів навчання. Відтепер жодне навчання не проводитиметься без виконання заходів бойової та мобілізаційної готовності.

Особливу увагу приділятимемо підготовці офіцерів ротної та взводної ланок, опануванню нових форм і способів ведення бойових дій, підвищення методичної майстерності командирів усіх рівнів, набуттю ними практики управління підрозділами. У 2012 році розроблятимемо та впроваджуватимемо у Збройних Силах комплексні плани й заходи щодо підготовки командирів-лідерів.

Також я віддав розпорядження збільшити у військах кількість годин для занять з фізичної підготовки, забезпечити їх систематичне проведення за участю всіх категорій військовослужбовців, об'єктивно оцінювати результати. Рівень фізичної підготовки офіцерів і сержантів обов'язково враховуватиметься під час ухвалення кадрових рішень.

Основні зусилля органів військового управління зосереджуватимуться на підвищенні ефективності керівництва військами, визначенні чітких перспектив реформування та розвитку Збройних Сил, а також на забезпеченні персональної відповідальності керівників усіх ланок військового управління за обґрунтованість поставлених ними завдань та організацію їх виконання.

Вважаю, реалізація цих заходів дасть нам можливість підготувати необхідну кількість органів військового управління, військових частин і підрозділів до виконання завдань, визначених у Військово-політичних вказівках Міністра оборони України на 2012 рік. Упевнений, що завдяки скоординованим зусиллям керівного складу Міністерства оборони України та Генерального штабу щодо забезпечення повсякденної діяльності військ, підвищення рівня підготовки особового складу, підтримання його морально-психологічного стану Збройними Силами України буде виконано завдання, визначені Конституцією та законами України.

Звичайно, хотілося б досягти ще переконливіших результатів, але, на мій погляд, Генеральний штаб уже спромігся зробити головне: нарешті військовослужбовці Збройних Сил України відчувли впевненість у майбутньому, а в його керівництва сформувалося чітке розуміння подальших дій. Тож український народ пишатиметься своїм військом, а терени нашої країни переживатимуть під надійним захистом її оборонців.

Додам, що успішна реалізація наших планів щодо реформування Збройних Сил безпосередньо залежатиме від бюджетного фінансування. Буду щирим: можна намалювати будь-які схеми, ухвалити гучні рішення, але якщо вони не будуть забезпечені фінансово, у лавах Збройних Сил України не служитимуть справжні професіонали, військову техніку та зброю не буде відновлено й модернізовано – ми не отримаємо бажаного результату. Необхідно, щоб це добре розуміло військово-політичне керівництво держави та уряду.

Розмову вів Сергій ДУБРОВІН.

Редакція журналу «Віче» вдячна Департаменту преси та зв'язків зі ЗМІ Міністерства оборони України за сприяння в підготовці матеріалу.